

3 Δεκεμβρίου 2021

Ο Μακρυγιάννης ως πολιτικός

Αφιέρωμα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=327843>)

Η πολιτική είναι μια νέα πτυχή της πολυσχιδούς προσωπικότητας του Μακρυγιάννη, η οποία αναδύθηκε και εξελίχτηκε σε σχέση με τις περιστάσεις και τομείς δραστηριότητας που ανέλαβε στα διάφορα στάδια της ζωής του. Το αίσθημα της τιμιότητας και της δικαιοσύνης που τον διέκρινε ήταν σίγουρα η αφορμή να ασχοληθεί με την πολιτική, όμως δεν τον οδήγησε πάντοτε σε επιτυχή αποτελέσματα, διότι η πολιτική θέλει διπλωματία, ευελιξία και συμβιβασμούς με το εκάστοτε εφικτό.

Η πρώτη αφορμή που του δόθηκε ήταν, όταν διορίστηκε ως πολιτάρχης των Αθηναίων ή «*επιστάτης της δημοσίας τάξεως*» την 1^η Ιανουαρίου του 1823. Η ενεργή όμως συμμετοχή του στην σύσταση επιτροπής, η οποία περιόριζε τις αυθαιρεσίες και βιαιότητες του Οδυσσέα Ανδρούτσου και του Αθανασίου Γκούρα προκάλεσε την δυσμένειά τους.

Οι αντιρρήσεις του για τις αρπακτικές διαθέσεις του Ανδρούτσου και του Γκούρα γρήγορα τον έφεραν σε αντίθεση με αυτόν, όπως και με την Κυβέρνηση, αλλά η σφοδρή επιθυμία για την πρόοδο της πατρίδας του, τον έκανε να συντάσσεται με την εκάστοτε Κυβέρνηση, παρόλο ότι διαφωνούσε σε αρκετά ζητήματα. Πίστευε ότι έπρεπε να υπάρχει μια κεντρική διοίκηση, που να κατευθύνει όλους στον κοινό αγώνα. Αυτό όμως προκάλεσε την εχθρότητα των καπεταναίων, οι οποίοι δεν εννοούσαν να υποταχθούν σε κοινή διοίκηση. Κατηγορήθηκε μάλιστα ότι ήταν υπηρέτης των εκάστοτε κυβερνώντων ακόμα και σε άδικες αποφάσεις τους και έτσι να θεωρηθεί εμπαθής προς τους αντιπάλους του.

Την ίδια τακτική ακολούθησε ο Μακρυγιάννης τουλάχιστον στην αρχή και της διοίκησης του Καποδίστρια αλλά και της βασιλείας του Όθωνα. Γρήγορα όμως το αίσθημα του δικαίου, το οποίο είχε αναπτυγμένο σε μεγάλο βαθμό, τον οδήγησε σε αντιπαράθεσή σε βαθμό που να υποκινεί πραξικοπηματικά κινήματα εναντίον τους. Ο Μακρυγιάννης ήταν τόσο ευπειθής στις εντολές των κυβερνώντων, ώστε έφτασε στο σημείο να φερθεί με σκληρότητα στους αντιπάλους του. Έτσι προκάλεσε το μίσος των καπεταναίων αλλά και ο Μακρυγιάννης ήξερε να

ανταποδίδει με σκληρό τρόπο τα χτυπήματά τους. Ο Μακρυγιάννης ήταν αγαθός στην ψυχή, ποτέ όμως μνησίκακος ή πονηρός. Ταυτόχρονα δεν υπήρξε ούτε ανεκτικός ούτε υποχωρητικός. Ουδέποτε όμως επέδειξε κομματικό φανατισμό. Η πολιτική του δραστηριότητα εξελίχτηκε σιγά σιγά και υπαγορεύονταν πάντα από την φιλόπατρη διάθεσή του, η οποία τον οδηγούσε στην υποστήριξη της ενιαίας διοίκησης και την αντιπαράθεσή του με τους εκάστοτε αντάρτες της Κυβέρνησης.

Υπήρξε ακόμη υποδειγματικός και πρωτότυπος πολιτευτής με την θέσπιση μέτρων κατά της οπλοφορίας και υπέρ της ασφάλειας των πολιτών, μέτρα που έκαναν τον Μακρυγιάννη πολύ δημοφιλή αλλά και τον ίδιο πολύ φιλοαθηναίο.

Η πολιτική του Μακρυγιάννη ήταν πολιτική συμφιλίωσης, πράγμα που το απέδειξε τόσο με στην συμφιλίωση με τον Γκούρα, με τον οποίο ήρθε σε αντιπαράθεση, όσο και στις ειρηνευτικές αποστολές που του ανατέθηκαν από την Κυβέρνηση στην Ύδρα και το Ναύπλιο μέσα στον εμφύλιο σπαραγμό των κομματικών διενέξεων.

Επί Καποδίστρια, τον οποίο ο Μακρυγιάννης υπεραγαπούσε, τιμήθηκε με τον διορισμό του ως Αρχηγού της Εκτελεστικής Δύναμης της Πελοποννήσου. Γρήγορα όμως ήρθε σε αντίθεση με αυτόν, διότι δεν ήξερε να κρατάει το στόμα του κλειστό και να εκφράζεται με οργή και αγανάκτηση σχετικά με την κατάργηση των στρατιωτικών πληρεξουσίων, δηλαδή των αντιπροσώπων των στρατιωτικών. Ήταν υπέρ των συνταγματικών, δηλαδή των ανθρώπων που απαιτούσαν από τον Καποδίστρια στην επαναφορά του Συντάγματος, που αυτός προσωρινά κατήργησε, αλλά ποτέ δεν συνεργάστηκε με αυτούς. Είχε μάλιστα ετοιμάσει ένα σχέδιο, το οποίο ήταν παρόμοιο με το σχέδιο Συντάγματος του 1843, αλλά δεν ήθελε να το επιβάλλει με επαναστατικά μέσα αλλά με ειρηνικό εξαναγκασμό. Το υπόλοιπο διάστημα μέχρι την έλευση του Όθωνα ήταν γεμάτο από περιπέτειες και φαίνεται ότι ήταν πάντοτε αναμειγμένος σε συνωμοτικές ενέργειες λόγω του ζήλου του για το καλό της πατρίδας.

Την ημέρα της άφιξης του Όθωνα ο Μακρυγιάννης την θεώρησε ως η μέρα της αναγέννησης και ανάστασης του έθνους, διότι πίστευε ότι θα εκλείψουν οι εμφύλιες ταραχές και θα εδραιωθεί επιτέλους η ειρήνη στο νεοσύστατο κράτος. Γρήγορα όμως απογοητεύτηκε, διότι οι Βαυαροί στρατιώτες του Όθωνα συμπεριφέρονταν ως κατακτητές σε υπόδουλους. Τα έσοδα του κράτους και τα δάνεια πήγαιναν στην συντήρηση και πολυτελή διαμονή των ξένων εποίκων και δυστυχώς επαναλήφθηκαν οι ανταρσίες και οι διαμάχες μεταξύ των Βαυαρών και των Ελλήνων αγωνιστών, για τους οποίους αδιαφορούσαν, με αποτέλεσμα να μην τυχαίνουν καμιά μέριμνα από αυτούς.

Ο Μακρυγιάννης ήταν πάντοτε υπέρ των δικαίων αιτημάτων των αγωνιστών,

πράγμα που προκάλεσε την εχθρότητα του Όθωνα. Την δυσαρέσκεία του κατά τα άλλα ο Μακρυγιάννης την εξέφραζε συχνά στον φίλο αρχηγό των στρατιωτικών, Κάρολο Εϊδέκ, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Η δυσαρέσκεια αυτή των στρατιωτικών άρχισε να παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις. Βέβαια τα αισθήματα του Μακρυγιάννη προς την Αντιβασιλεία και προς τον ίδιο τον Όθωνα, ο οποίος βάπτισε με το όνομά του τον πρώτο γιο του Μακρυγιάννη, αλλά αργότερα θα εξελιχθεί ο εκθρονιστής του Όθωνα, ήταν φιλικά στην αρχή αλλά προϊόντος του χρόνου δημιουργήθηκε πρώτα ψυχρότητα και έπειτα εχθρότητα μεταξύ τους. Και επί Κωλέτη, διορισμένου Πρωθυπουργού από τον Όθωνα, ενώ στην αρχή τα πήγαιναν καλά, στη συνέχεια ο Μακρυγιάννης δεν μπορούσε να ανεχθεί τις δολοπλοκίες και τις αδικίες του.

Το επόμενο σοβαρό βήμα ήταν η επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου του 1843, για την οποία συνεργάστηκε με τον αρχηγό του στρατού τον Δ. Καλλέργη, με τον οποίο όμως ήρθε σε διάσταση, γιατί ο Καλλέργης διέδιδε ότι σε αυτόν οφείλονταν η επιτυχία της Επανάστασης. Ο Μακρυγιάννης στη συνέχεια έδειξε πολιτική αστάθεια πότε υποστηρίζοντας τον Κωλέτη, πότε τον Μεταξά και πότε τον Μαυροκορδάτο. Με κανέναν δεν ήταν ευχαριστημένος και σε όλους εύρισκε ελαττώματα. Εκείνος που κυνήγησε περισσότερο τον Μακρυγιάννη ήταν ο βασιλιάς Όθωνας, ο ανάδοχος του παιδιού του, γιατί δεν τον συγχώρησε ποτέ για το κίνημα της Επανάστασης. Χαλκεύτηκαν κατηγορίες και φυλακίστηκε, όπως ο άλλος μεγάλος αγωνιστής της Επανάστασης, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Σύντομα αποφυλακίζεται αλλά κλείνεται πλέον στον εαυτό του, όπου συνεχώς προσεύχεται και βλέπει οράματα, τα οποία διηγείται στο άλλο του βιβλίο «*Οράματα και Θάματα*».

Έτσι έσβησε στις 27 Απριλίου του 1864 ο μεγάλος αγωνιστής με την πίκρα στο στόμα για όλους και για όλα, γιατί αυτά που οραματίστηκε, αυτά για τα οποία αγωνίστηκε και τραυματίστηκε δεν είχαν το τέλος που θα ήθελε. Η σχέση του με τους αρχηγούς του κράτους, τον κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια και τον βασιλιά Όθωνα, ήταν προβληματική. Και από τους δύο περίμενε να γίνουν Πατέρες του Έθνους, εξασφαλίζοντας την τάξη και την ευημερία του ελληνικού λαού, αλλά και οι δύο αποδείχθηκαν «*τύραννοι*», κατά τα λεγόμενά του, αφού απέτυχαν να αποδώσουν δικαιοσύνη στους υπηκόους τους.

(Συνεχίζεται)

<https://bit.ly/3IgB8hS>